FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT F. G. JACOBS

föredraget den 24 oktober 1996 *

1. Förevarande mål rör ett åtal mot fyra enskilda i Frankrike avseende saluföringen av olika produkter som hade producerats av griskött och i vars märkning det hänvisades till ordet "berg" eller till bergen i Lacaune. De franska myndigheterna gjorde invändningar mot att de åtalade inte hade fått de tillstånd som enligt fransk rätt krävdes för att använda sådana hänvisningar. Franska Cour de cassation, avdelningen för brottmål, önskar få veta om kravet på sådana tillstånd utgör en överträdelse av rådets förordning (EEG) nr 2081/92 om skydd för geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel [1] (nedan kallad grundförordningen, eller endast förordningen), eller av artikel 30 i EG-fördraget. Det har inte uppkommit några frågor angående rådets direktiv 83/189/EEG om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter [2] eller rådets direktiv 79/112/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning, presentation och reklam i fråga om livsmedel. [3]

Bakgrund och tillämpliga bestämmelser

2. Av beslutet om hänskjutande framgår att samtliga fyra fall rör franska medborgare och franska produkter. Den franska regeringen har bekräftat att samtliga av de fyra klagandena i målen vid den nationella domstolen — Jacques Pistre, Yves Milhau, Didier Oberti och Michèle Barthes — är franska medborgare, att de driver företag i Lacaune i Frankrike och att produkterna i fråga produceras av dessa bolag i Frankrike och endast saluförs inom franskt territorium.

3. Produkterna i fråga utgörs av kokt kött. De saluförs under flera olika benämningar, vilka alla på ett eller annat sätt hänvisar till ordet "berg" eller en bergstrakt, såsom exempelvis "saucisson de montagne pur porc ... séché à la montagne" och "saucisson Monts de Lacaune". Var och en av de fyra klagandena åtalades av de franska myndigheterna för att år 1991 ha salufört produkter utan det tillstånd som enligt fransk rätt krävs för att få använda sådana benämningar.

4. De nationella bestämmelserna i fråga utgörs av artiklarna 11 och 13 i lag av den 1 augusti 1905, [4] artikel 3 i dekret nr 84-1147 av den 7 december 1984 (nedan kallat dekret

* Originalspråk: engelska.

1 — EGT L 208, 1992, s. 1.

2 — Rådets direktiv av den 28 mars 1983 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter (EGT L 109, 1983, s. 8.)

3 — Rådets direktiv av den 18 december 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning, presentation och reklam i fråga om livsmedel (EGT L 33, 1979, s. 1).

4 — Numera ingår den i "Code de la Consommation", genom lag nr 93-949 av den 26 juli 1993, *Journal officiel de la République française*, 27 juli 1993.

nr 84-1147), [5] lag nr 85-30 av den 9 januari 1985 om utveckling och skydd av bergstrakter [6] (nedan kallad lag nr 85-30), och dekret nr 88-194 av den 26 februari 1988 om fastställelse av villkoren för att använda härkomstbeteckningen "berg" för jordbruksprodukter och livsmedel [7] (nedan kallat dekret nr 88-194). Vid tiden för de påstådda överträdelserna föreskrevs i dessa bestämmelser följande.

5. I artikel 3 i dekret nr 84-1147 föreskrevs bland annat att märkning av livsmedel inte fick vara av sådant slag att köparen eller konsumenten vilseleddes, särskilt vad beträffar livsmedlets egenskaper och i synnerhet dess beskaffenhet, identitet, kvaliteter, sammansättning, kvantitet, hållbarhet, konservering, ursprung eller härkomst, eller dess produktionsmetod.

6. Genom lag nr 85-30 och dekret nr 88-194 infördes ett tillståndssystem för produkter i vars märkning det hänvisades till en bergstrakt. I artikel 3 i lag nr 85-30 definierades innebörden av en bergstrakt. I artikeln fastslogs i huvudsak att bergstrakter kännetecknas av påtagliga olägenheter till följd av mycket svåra klimatförhållanden och/eller av att det förekommer branta sluttningar som gör det svårare att bruka jorden. I artikeln föreskrevs att varje område skulle fastställas i ett gemensamt beslut av flera ministrar. I artikel 4 definierades bergstrakterna i de franska utomeuropeiska departementen med hänsyn till höjden över havet eller till hur branta sluttningarna var.

7. I artikel 5 föreskrevs att i moderlandet Frankrike utgjorde alla bergstrakter och de närmaste omgivningarna som tillsammans bildar en enda geografisk, ekonomisk och social enhet ett massiv. I artikeln uppräknades massiven "Alpes du Nord, Alpes du Sud, Corse, Massif central, Massif jurassien, Pyrénées, et Massif vosgien". Varje massivs avgränsning skulle göras genom dekret.

8. I artikel 34 föreskrevs sammanfattningsvis att angivelser avseende ursprung i bergstrakter och bestämda geografiska hänvisningar till bergstrakter var skyddade. I artikeln föreskrevs vidare att sådana angivelser och hänvisningar, med avseende på samtliga produkter som släpptes ut på marknaden, endast kunde användas på de villkor som fastställdes i dekret. I detta dekret skulle särskilt produktionsmetoder, produktionsort och råvarors ursprung fastställas.

9. Dekret nr 88-194 antogs vid genomförande av lag nr 85-30. I artikel 2 i dekretet föreskrevs, såsom allmän regel, att de olika produktionsleden skulle äga rum i bergstrakter och att råvarorna måste komma från dessa trakter. Enligt artikel 3 medgavs emel-

5 — *Journal officiel de la République française*, 21 december 1984, s. 3925.

6 — *Journal officiel de la République française*, 10 januari 1985, s. 320.

7 — *Journal officiel de la République française*, 27 februari 1988, s. 2747.

lertid vissa undantag från skyldigheten att lokalisera produktionsprocessen till dessa trakter. Det godtogs exempelvis att råvaror kom utifrån det geografiska området, om de av naturliga skäl inte producerades inom detta område. I artikel 4 föreskrevs i huvudsak att de produktionsmetoder som hade fastställts genom gemensamt beslut av jordbruksministern och ministern för konsumentfrågor skulle iakttas vid framställningen av produkterna. Dessa beslut skulle fattas efter utlåtande från den nationella märkningskommissionen och de regionala kommissionerna för kvalitetslivsmedel. Genom dessa beslut skulle — vad beträffar kokt kött — valet av råvaror, metoden för styckning, urbening, hackning och tillskärning, metoden för saltning, torkning och rökning samt vilka ingredienser som har tillsatts och kokmetod anges.

10. I artikel 5 föreskrevs att tillstånd för att använda uttrycket ursprung i bergstrakt eller någon annan specifik geografisk hänvisning till bergstrakter skulle beviljas genom ett gemensamt beslut av flera ministrar. Detta beslut skulle fattas av jordbruksministern och ministern för konsumentfrågor efter utlåtande från den regionala kommissionen för kvalitetslivsmedel. I artikel 5 föreskrevs även att tillståndshavaren på sina produkter skulle anbringa ett särskiljande märke som bestämdes av jordbruksministern.

11. Den franska regeringen har medgivit att bestämmelserna ovan teoretiskt sett kunde vara tillämpliga på import men har förklarat att de i praktiken inte har tillämpats på det sättet.

Förfarandet vid de nationella domstolarna

12. Klagandena åtalades vid Tribunal de police de Castres, för att ha salufört produkter med en märkning som "kunde vilseleda köparen eller konsumenten, särskilt vad beträffar livsmedlets egenskaper och i synnerhet dess ... kvaliteter, i strid med artikel 3 i dekret nr 84-1147 av den 7 december 1984 om märkning och presentation av livsmedel", [8] och i strid med lag nr 85-30 och dekret nr 88-194. Tribunal de police fann att åtalen var obefogade. Kravet på tillstånd för att få använda uttrycket "bergstrakt" utgjorde en åtgärd med verkan motsvarande en kvantitativ importrestriktion, i strid med artiklarna 3, 5 och 30 i fördraget, och tillstånd kunde inte krävas för inhemska produkter, på grund av risken för omvänd diskriminering. Följaktligen frikände Tribunal de police klagandena. Efter överklagande av den allmänna åklagarmyndigheten fastställde Cour d'appel emellertid att även om de ifrågasatta bestämmelserna begränsade användningen av uttrycket ursprung i bergstrakt till vissa inhemska produkter, och trots att inhemska produkter därför behandlades annorlunda än importerade produkter, hindrade de inte import. Cour d'appel bedömde därför att påståendet om omvänd diskriminering var ogrundat.

8 — Nämnt i fotnot 5.

13. Klagandena överklagade således till Cour de cassation. Cour de cassation ansåg att Cour d'appel hade misstagit sig när den fann att artikel 30 inte hade överträtts, eftersom a) den hade dragit slutsatsen att syftet med de franska bestämmelserna var att skydda producenternas intressen mot otillbörlig konkurrens och att skydda konsumenternas intressen mot beteckningar som kan vilseleda dem, utan att bedöma om detta syfte kunde nås genom en undersökning av om märkningen var sanningsenlig, samt b) fördraget innebar förbud mot att medlemsstaterna diskriminerade importerade produkter och Cour d'appel uttryckligen hade medgivit att bestämmelserna i fråga medförde en sådan diskriminering. Cour de cassation konstaterade även att det genom grundförordningen, som hade trätt i kraft den 26 juli 1993, hade införts ett särskilt förfarande för gemenskapstillstånd för befintliga geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar. Den undrade om lag nr 85-30 och dekret nr 88-194 var förenliga med denna förordning, eftersom den ansåg att förhandsvillkoren för skydd enligt förordningen föreföll vara mer restriktiva än förhandsvillkoren för att bevilja ett franskt tillstånd.

14. Cour de cassation hänsköt således följande fråga till domstolen: "Utgör artiklarna 30 och 36 i EG-fördraget jämförda med artikel 2 i rådets förordning (EEG) nr 2081/92 av den 14 juli 1992 hinder för att tillämpa sådana nationella bestämmelser som de som följer av lag nr 85-30 av den 9 januari 1985 och dess tillämpningsdekret nr 88-194 av den 26 februari 1988?"

Grundförordningen

15. Enligt ingressen till grundförordningen, vilken grundas på artikel 43 i fördraget, är syftet med denna förordning att speciella regler fastställs som har samband med direktiv 79/112 som avser märkning, presentation och reklam i fråga om livsmedel. [9] Genom detta direktiv harmoniseras kraven avseende märkning för att underlätta den fria rörligheten av livsmedel mellan medlemsstaterna. Medlemsstater får inte förbjuda handel med livsmedel som överensstämmer med reglerna i direktivet, med förbehåll för vissa undantag bland annat avseende skydd för uppgifter om ursprung och registrerade ursprungsbeteckningar (artikel 15). Enligt direktivet är medlemsstaterna likväl skyldiga att fastställa regler som hindrar vilseledande information, inklusive information om ursprung och härkomst (artikel 2). Före grundförordningen reglerades inte ursprungsbeteckningar och uppgifter om ursprung av gemenskapslagstiftningen, och import kunde utestängas på grund av skydd för sådana beteckningar, vilket endast var underkastat artiklarna 30 och 36 i fördraget.

16. Enligt artikel 2.1 i grundförordningen är grundförordningens huvudsakliga syfte att på gemenskapsnivå införa ett registreringssystem för "[g]emenskapsskydd för ursprungsbeteckningar och geografiska

9 — Nämnt i fotnot 3.

beteckningar" i fråga om jordbruksprodukter och livsmedel.

17. I artikel 2.2 återges en allmän definition av uttrycken "ursprungsbeteckning" och "geografisk beteckning", såsom de används i förordningen, enligt följande: [10]

"a) *ursprungsbeteckning*: Namn på en region, en ort eller i undantagsfall ett land, använt för att beskriva en jordbruksprodukt eller ett livsmedel

— som härstammar från ifrågavarande region, ort eller land, och

— vars kvalitet eller egenskaper helt eller väsentligen beror på viss geografisk omgivning med de naturliga och mänskliga faktorer som därtill hör och vars framställning, bearbetning och beredning äger rum i det ifrågavarande geografiska området.

b) *geografisk beteckning*: Namn på en region, en ort eller i undantagsfall ett land, använt för att beskriva en jordbruksprodukt eller ett livsmedel

— som härstammar från ifrågavarande region, ort eller land, och

— som besitter viss kvalitet, har visst anseende eller äger viss annan egenskap som kan hänföras till detta geografiska ursprung och som framställs, bearbetas och bereds i det ifrågavarande geografiska området".

18. I artikel 5.1 anges vem som har rätt att begära registrering:

"Bara en grupp eller, då vissa villkor är uppfyllda som skall fastställas i enlighet med det förfarande som föreskrivs i artikel 15, en fysisk eller juridisk person har rätt att begära registrering.

10 — Jämför redogörelsen för beteckningarna om härkomst och ursprung i dom av den 10 november 1992 i mål C-3/91, Exportur (Rec. 1992, s. I-5529), punkt 11.

I denna artikel avses med grupp en sammanslutning, oberoende av juridisk form och av sammansättning, av producenter och/eller förädlare som arbetar med samma jordbruksprodukt eller livsmedel, jämte i vissa fall andra intresserade parter."

19. I artikel 1 i kommissionens förordning om genomförande [11] föreskrivs emellertid att en fysisk eller juridisk person kan ansöka om registrering "i särskilda, väl grundade fall, [...] om den berörda personen är den ende producenten i det geografiska området vid tiden för ansökan".

20. Ansökan om registrering skall göras via medlemsstaterna till kommissionen. [12] Om kommissionen finner att namnet är skyddsberättigat, skall närmare uppgifter i ansökningen offentliggöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*. [13] Varje medlemsstat och varje "lagligen berörd intresserad fysisk eller juridisk person" får framställa invändning mot den begärda registreringen. [14] Det förfarande som skall följas efter det att en framställning om en invändning har mottagits regleras i detaljerade bestämmelser. [15]

11 — Kommissionens förordning (EEG) nr 2037/93 av den 27 juli 1993 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EEG) nr 2081/92 om skydd för geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel (EGT L 185, s. 5).

12 — Artikel 5 i grundförordningen.

13 — Artikel 6 i grundförordningen.

14 — Artikel 7 i grundförordningen.

15 — Artiklarna 7.5 och 15 i grundförordningen.

21. I artikel 8 i grundförordningen föreskrivs följande: "Beteckningarna PDO, PGI eller motsvarande traditionella nationella angivelser för skyddade ursprungsbeteckningar eller skyddade geografiska beteckningar får endast användas på jordbruksprodukter och livsmedel som uppfyller denna förordnings krav."

22. Det skydd som lämnas till följd av registrering som har gjorts i enlighet med förordningen fastställs i artikel 13.1. I denna föreskrivs bland annat att

"1. Registrerade beteckningar skall skyddas mot följande.

a) Varje direkt eller indirekt kommersiellt bruk av den skyddade beteckningen för produkter som inte omfattas av registreringen i den mån dessa produkter är jämförbara med de produkter som har registrerats under beteckningen i fråga eller detta bruk av den skyddade beteckningen innebär att dennas anseende exploateras.

b) Varje obehörigt bruk, imitation eller anspelning, även när produktens verkliga ursprung anges eller det skyddade namnet har översatts eller åtföljs av uttryck som 'stil', 'typ', 'metod', 'sådan som tillverkas i', 'imitation' eller dylikt.

c) Varje annan osann eller vilseledande uppgift om ursprung, härkomst, beskaffenhet eller väsentliga egenskaper hos produkten på dennas inre eller yttre förpackning, reklammaterial eller handlingar, liksom förpackning av produkten i behållare som är ägnad att inge en oriktig föreställning om produktens verkliga ursprung.

d) Annat beteende som är ägnat att vilseleda allmänheten om produktens verkliga ursprung.

..."

23. I artikel 17.1 i förordningen stadgas följande: "Inom sex månader efter det att denna förordning har trätt i kraft, skall medlemsstaterna meddela kommissionen vilka hos dem skyddade beteckningar eller, vad gäller medlemsstater som saknar sådant skyddssystem, vilka inarbetade beteckningar de önskar registrera i enlighet med denna förordning."

Vidare föreskrivs i artikel 17.3 att "[m]edlemsstaterna får bibehålla det nationella skyddet för de beteckningar som de har meddelat i enlighet med punkt 1 intill dess att beslut om registrering i enlighet med denna förordning har fattats."

24. Förordningen trädde i kraft den 26 juli 1993.

25. Det finns tre möjliga skäl till varför förordningen inte skulle utgöra hinder för att tillämpa bestämmelserna i de franska författningarna i fråga,

— för det första, eftersom förordningen inte trädde i kraft förrän den 26 juli 1993, efter det att de påstådda överträdelserna hade begåtts,

— för det andra, om förordningen, såsom den italienska regeringen har gjort gällande, endast tillhandahåller ett ytterligare system som är fakultativt med skydd på gemenskapsnivå, så att en medlemsstat inte är förhindrad att anta eller upprätthålla nationella bestämmelser, och

— för det tredje, om de franska författningarna inte omfattas av förordningens tillämpningsområde i materiellt hänseende.

26. Förordningens relevans kan inte utan vidare avfärdas endast på den grunden att den inte hade trätt i kraft vid tiden för de påstådda överträdelserna. Detta beror på möjligheten att kunna tillämpa en bestämmelse i fransk rätt som innebär att en ny lag som har antagits efter det att överträdelsen begicks och som är förmånligare för den åtalade kan ges retroaktiv verkan till dennes fördel. Den franska regeringen bekräftade, som svar på den skriftliga fråga som domstolen hade ställt i de aktuella målen, att detta gällde enligt fransk rätt. [16] Den framhöll att förordningens ikraftträdande skulle medföra samma verkan som införandet av mildare straffbestämmelser om resultatet av dess ikraftträdande skulle vara att lag nr 85-30 och dekret nr 88-194 blev oförenliga med gemenskapsrätten. Det är därför nödvändigt att bedöma förordningens verkan. [17]

27. Artikel 17 i grundförordningen är av betydelse vad beträffar den andra frågan om den uppgivna rätten att bibehålla nationellt skydd. Såsom anges i punkt 23 ovan föreskrivs i denna artikel att medlemsstaterna skall ansöka om att få registrera nationellt skyddade namn inom sex månader efter det att förordningen har trätt i kraft, och att nationellt skydd får bibehållas intill dess att ett beslut om registrering har fattats. Kommissionen förefaller anse att detta innebär att det genom förordningen inte ges något utrymme för nationella bestämmelser. Kommissionen uppger i sitt meddelande angående tillämpningen av förordningen [18] att "skyddet kommer att upphöra för de namn som skyddas på nationell nivå men som inte har meddelats kommissionen inom en sexmånadersperiod och för de namn som har meddelats kommissionen men som har nekats registrering". Den italienska regeringen har emellertid talat för motsatt innebörd. I ett uttalande sägs att "förhållandet mellan förordningen och nationellt skydd av geografiska beteckningar inte berörs i förordningen och alltjämt är ovisst". [19]

28. Jag anser det emellertid inte vara nödvändigt att avgöra denna fråga för de aktuella målen, förutom att förklara att förordningens verkan, enligt min mening, inte är att varje typ av geografisk beteckning som inte omfattas av förordningens definitioner av "ursprungsbeteckning" och "geografisk

16 — Den nämnde domarna från Cour de cassation, avdelningen för brottmål, av den 25 januari 1988, den 8 februari 1988, den 10 oktober 1988, den 13 februari 1989 och den 8 mars 1993.

17 — Att en gemenskapsbestämmelse således kan ges retroaktiv verkan enligt nationell rätt hindrar inte domstolen från att besvara en fråga om denna bestämmelses innebörd. Domstolen är därvid inte skyldig att tolka bestämmelsen mot bakgrund av dess riktiga sammanhang på sätt som anförs i punkt 32—42 nedan. Att domstolen har domsrätt i detta fall bekräftas av de förenade målen C-358/93 och C-416/93, Bordessa m. fl. (REG 1995, s. I-361), punkt 8—10, och av domen i de förenade målen C-163/94, C-165/94 och C-250/94, Sanz de Lera m. fl. (REG 1995, s. I-4821), punkt 13—15. Se även dom av den 26 september 1996 i mål C-341/94, Allain (REG 1996, s. I-4631), punkt 9—13.

18 — Meddelande till företag som använder ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel om det förenklade registreringsförfarande som föreskrivs i artikel 17 i förordning (EEG) nr 2081/92, (EGT C 273, 1993, s. 4).

19 — Beier och Knaak, "The Protection of Direct and Indirect Geographical indications of source in Germany and the European Community", *IIC*, vol. 25, nr 1/1994.

beteckning" automatiskt blir ogiltig. Det är, enligt min mening, klart — och det är också den franska regeringens och kommissionens uppfattning — att de franska bestämmelserna inte omfattas av förordningens tillämpningsområde i materiellt hänseende, eftersom de inte faller under någon av dessa definitioner.

29. Ordet "berg" eller "ursprung i bergstrakter" är av helt allmän karaktär. Det kan därför inte jämföras med ett särskilt område (enligt förordningens lydelse, "en region, en ort eller i undantagsfall ett land"). För övrigt kan ordet "berg" eller "ursprung i bergstrakter" enligt de franska föreskrifterna utsträckas till att avse alla slags jordbruksprodukter och livsmedel. Dekret nr 88-194 omfattar alla slags köttvaror, alla slags mjölkprodukter, alkoholdrycker, frukter, grönsaker och grödor samt honung. Det är riktigt att tillstånd enligt föreskrifterna skall beviljas för specifika produkter, men benämningen "berg" eller "ursprung i bergstrakter" förblir allmänt. Det är följaktligen en sådan typ av benämning som är långtifrån vad som avsågs i grundförordningen, vilket framgår av den första förteckningen över namn som har registrerats enligt grundförordningen. [20] Samtliga namn är ytterst specifika, däribland de slumpvis utvalda namnen Orkney beef (Förenade kungariket), Jambon d'Ardennes (Belgien), Roquefort (Frankrike) och Jersey Royal potatoes (Förenade kungariket). Ordet "berg" passar inte in i en sådan förteckning, även om det skulle användas för specifika kategorier av produkter.

30. Såsom kommissionen och den franska regeringen har hävdat förefaller det som om de franska författningarna till sin karaktär snarare utgör kvalitetsbestämmelser än bestämmelser som avser ursprung i traditionell mening. Namnet "Monts de Lacaune" är visserligen namnet på en specifik bergstrakt och skulle följaktligen kunna vara föremål för registrering enligt förordningen, om kraven enligt denna med avseende på samband mellan en särskild produkts egenskaper och denna trakt är uppfyllda. [21] Det förefaller emellertid som om sådana samband inte utgör nödvändiga förutsättningar för att bevilja ett tillstånd till att använda ett sådant namn enligt de franska författningarna. Namnet "Monts de Lacaune" verkar nämligen inte vara skyddat i sig utan endast i den mån det avser ursprung i bergstrakter.

31. Jag drar därför slutsatsen att grundförordningen inte är tillämplig på detta fall.

20 — Bilaga till kommissionens förordning (EG) nr 1107/96 av den 12 juni 1996 om registrering av geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar enligt förfarandet i artikel 17 i rådets förordning (EEG) nr 2081/92 (EGT L 148, 1996, s. 1).

21 — Se till exempel registreringen av namnet "Cerezas de la Montaña de Alicante" (SGB) (EGT L 148, 1996, s. 8).

Artikel 30

32. Den nationella domstolen frågar även om de författningar som det är fråga om i dessa mål strider mot artikel 30 i fördraget. Den franska regeringen har medgivit att de franska föreskrifterna i teorin är tillämpliga på importerade varor, även om så inte är fallet i praktiken. Kommissionen har gjort gällande att det sätt på vilket föreskrifterna har utformats gör det omöjligt att erhålla de nödvändiga tillstånden för produkter som inte kommer från Frankrike. Den har framhållit att en författning som strider mot gemenskapsrätten inte kan rättas till genom en rent administrativ praxis.

33. Inledningsvis bör emellertid påpekas att de faktiska omständigheterna i det aktuella fallet förefaller vara begränsade till det nationella territoriet. I vart och ett av de fyra målen har en fransk medborgare åtalats för att inte ha skaffat sig erforderligt tillstånd för produkter som har producerats i Frankrike och uteslutande saluförts på franskt territorium. Såsom den franska regeringen har påpekat vid sammanträdet finns det inget som tyder på att någon ingrediens importeras från andra medlemsstater. Det är klart fastställt att artikel 30 inte överträds i rent interna situationer. I domen i målet Waterkeyn [22] fastställde domstolen till exempel att dess tidigare avgörande i målet kommissionen mot Frankrike, [23] som innebar att en fransk lag stred mot artikel 30 endast om lagen tillämpades på import och att artikel 30 i fördraget inte påverkade lagen i den mån den tillämpades på inhemska produkter. Domstolen fastslog på samma sätt i målet Oosthoek's Uitgeversmaatschappij, [24] som avsåg encyklopedier som sattes och tillverkades delvis av Oosthoek i Nederländerna, delvis av ett dotterbolag till Oosthoek i Belgien, att "tillämpningen av nederländsk lagstiftning på saluföring i Nederländerna av encyklopedier producerade i det landet har inget samband med import eller export av varor och omfattas därför inte av tillämpningsområdet för artiklarna 30 och 34 i EEG-fördraget. Saluföring i Nederländerna av encyklopedier producerade i Belgien och saluföring i andra medlemsstater av encyklopedier producerade i Nederländerna är emellertid transaktioner som utgör del av handeln inom gemenskapen". [25]

34. Eftersom de aktuella målen endast avser inhemska produkter, är det nödvändigt att överväga om domstolen bör besvara frågan angående artikel 30 med avseende på dess tillämpning på import. Det är klart att domstolen kan och bör fastställa att artikel 30 inte är tillämplig på situationer som är uteslutande interna i den meningen att de endast avser inhemska produkter som saluförs på nationellt territorium. Den av den nationella domstolen ställda frågan är emellertid avfattad i allmänna ordalag och den har inte uttryckligen begränsats till de särskilda omständigheterna i de aktuella målen. Det står därför domstolen fritt att besvara frågan i linje med

22 — Förenade målen 314/81—316/81 och 83/82 (Rec. 1982, s. 4337).

23 — Mål 152/78 (Rec. 1980, s. 2299).

24 — Mål 286/81 (Rec. 1982, s. 4575).

25 — Punkt 9 i domen.

avgörandena i målen Waterkeyn och Oosthoek's Uitgeversmaatschappij, det vill säga att bedöma tillämpningen av artikel 30 i förhållande till såväl inhemska produkter som import. I motsats till de faktiska omständigheterna i de målen har emellertid ingen av produkterna i de aktuella målen importerats. Frågan i de aktuella målen verkar ha föranletts av att det är nödvändigt att den nationella domstolen bedömer klagandenas argument om omvänd diskriminering, det vill säga deras argument att om den nationella rätten inte kan göras gällande i förhållande till import, på grund av att den skulle strida mot artikel 30, borde den inte heller kunna göras gällande i förhållande till inhemska produkter, eftersom inhemska produkter annars skulle behandlas mindre förmånligt än importerade produkter.

35. Det är klart att en sådan omvänd diskriminering inte är förbjuden enligt gemenskapsrätten. Såsom domstolen har fastställt i domen i målet Ministère public mot Mathot [26] "omfattas inte behandling som är till nackdel för inhemska produkter jämfört med importerade produkter och som en medlemsstat genomför på ett område inom vilket det saknas gemenskapsbestämmelser eller inom vilket det inte har skett någon harmonisering av nationell rätt av gemenskapsrättens tillämpningsområde". Klagandenas argument vid den nationella domstolen skulle emellertid kunna grundas på en princip i nationell rätt som förbjuder omvänd diskriminering. Trots att det i beslutet om hänskjutande inte anges något om grunden för argumentet om omvänd diskriminering, förefaller det som om principen följer av ett tidigare mål som avdelningen för brottmål vid Cour de cassation själv har avgjort. [27] Frågan uppkommer då om domstolen skall utöva domsrätt då fördragsbestämmelsen endast kan tillämpas indirekt och det rör sig om en rent intern angelägenhet.

36. I målet Smanor [28] ansåg sig domstolen ha domsrätt för att avgöra frågan angående tillämpningen av artikel 30 på import under omständigheter som liknar omständigheterna i de aktuella målen. Den franska regeringen hade hävdat, vilket domstolen medgav i punkt 7 i domen, att omständigheterna som hade givit upphov till förfarandet vid den nationella domstolen inte omfattades av artikel 30 i fördraget och att det följaktligen inte fanns något behov av att besvara frågan angående artikel 30. Domstolen påpekade att detta argument byggde på att målet rörde tillämpning av fransk rätt på ett franskt bolag som framställde och saluförde djupfryst yoghurt på franskt territorium. Domstolen fastslog emellertid att det inte kunde uteslutas att sådana produkter kunde komma att importeras till Frankrike och att fransk lagstiftning skulle tillämpas på dem. [29] Den drog slutsatsen att "vad beträffar huruvida Smanor vid den nationella domstolen med fog kan göra gällande att det genom de franska författningarna har skapats ett handelshinder för djupfryst yoghurt, bör det framhållas att domstolen genomgående har uttalat att det ankommer på de nationella domstolarna att, inom de system som har införts genom

26 — Mål 98/86 (Rec. 1987, s. 809), punkt 9 i domen.

27 — Se rapporten i RJDA 1/95 nr 96, som har fogats till yttrandet från Jacques Pistre.

28 — Mål 298/87 (Rec. 1988, s. 4489).

29 — Punkt 8 i domen.

artikel 177 i fördraget, bedöma om de frågor som de hänskjuter till domstolen är relevanta mot bakgrund av de faktiska omständigheterna i de mål som är anhängiga vid dem". [30] I enlighet med detta övergick domstolen till att bedöma frågan angående artikel 30 och fann att artikel 30 utgjorde hinder för sådan nationell lagstiftning som det var fråga om, i den mån den tillämpades på import från andra medlemsstater.

37. Det förefaller som om domstolen har haft en tendens att avstå från att behandla frågor angående artikel 30 av det skälet att en situation endast är rent intern då den nationella bestämmelsen uteslutande rör inhemska produkter och inte under några omständigheter skulle tillämpas på importerade produkter. [31]

38. Enligt min mening bör domstolen emellertid avstå från att avgöra frågor angående tillämpningen av artikel 30 på import då det utifrån de faktiska omständigheterna är klart att en situation uteslutande rör nationellt territorium. Såsom generaladvokaten Cosmas lät förstå i sitt förslag till avgörande i målet Belgapom, [32] kan det hävdas att "den faktor som föranleder att artikel 30 i fördraget blir tillämplig avseende en viss situation [borde] sökas i ursprunget hos de produkter som *i ett särskilt fall* påstås påverkas av en viss nationell åtgärd. Det skulle således vara uteslutet att tillämpa artikel 30, om den omständighet som gav upphov till *tvisten* vid den nationella domstolen *uteslutande och enbart* rörde varor som producerats eller tillverkats i den medlemsstat i vilken de har marknadsförts och i vilken tvisten i fråga har uppkommit". [33]

39. Jag inser att en produkt ofta i stor utsträckning utgör en sammansättning, vilket generaladvokaten Elmer framhöll i sitt förslag till avgörande i målet CIA Security International SA mot Signalson SA och Securitel SPRL, [34] och att en produkts olika delar följaktligen kan ha kommit från ett antal olika medlemsstater, även om ihopsättningen av produkten skedde i medlemsstaten i fråga. I vissa mål framgår det inte klart av beslutet om hänskjutande huruvida varorna är inhemskt producerade eller importerade, ännu mindre varifrån beståndsdelarna kommer. När det, såsom i de aktuella målen, emellertid inte görs gällande att artikel 30 har överträtts med avseende på just de produkter som det är fråga om eller deras beståndsdelar utan endast att artikeln kan komma att överträdas i den mån de nationella bestämmelserna kommer att eller kan komma att tillämpas på andra, importerade, produkter, anser jag att domstolen skall betrakta situationen som rent intern och på den grunden fastställa att artikel 30 inte är tillämplig.

30 — Punkt 9 i domen.

31 — Se generaladvokaten Cosmas förslag till avgörande i mål C-63/94, Belgapom mot ITM Belgium SA och Vocarex SA (REG 1995, s. I-2467), punkt 13.

32 — Nämnt ovan i fotnot 31.

33 — Punkt 14 i förslaget till avgörande (kursivering i originaltexten).

34 — Mål C-194/94, förslag till avgörande föredraget den 24 oktober 1995, punkt 28 (dom av den 30 april 1996, REG 1996, s. I-2201).

40. Vidare förefaller det mig som om denna inställning är riktig, även om relevansen av den hänskjutna frågan är klar, till exempel därför att den nationella domstolen förklarar att omvänd diskriminering är förbjuden enligt en nationell bestämmelse. Enligt min mening är det viktigt att domstolen avgör frågan enligt artikel 177 i fördraget med hänsyn till det riktiga faktiska sammanhanget, såsom jag anförde i förslaget till avgörande i målet Leur-Bloem och Giloy. [35] Jag inser att det i vissa fall kan förefalla vara lätt för domstolen att avgöra en gemenskapsrättslig fråga som, låt vara att den är relevant av skäl hänförliga till nationell rätt, inte har uppkommit direkt på grund av de faktiska omständigheterna i ett särskilt fall, till exempel i sådana fall som de som nu är aktuella vid domstolen där föreskrifterna kan förefalla uppenbart strida mot artikel 30 i den mån de tillämpas på produkter som importeras från andra medlemsstater. Det skulle till och med verka onödigt och samarbetsovilligt om domstolen inte biträdde den nationella domstolen i sådana fall. Av de skäl som jag anförde i förslaget till avgörande i målet Leur-Bloem och Giloy är det emellertid ofta äventyrligt att besvara en gemenskapsrättslig fråga som inte är relevant i sammanhanget. Det är lätt att se att invecklade frågor kan uppkomma, även i mål av det aktuella slaget. Antag till exempel att en medlemsstat hävdade att en särskild ursprungsbeteckning borde skyddas mot import från andra medlemsstater. Detta skulle kunna ge upphov till svåra frågor, såsom

1) om ursprungsbeteckningen i fråga omfattas av grundförordningens tillämpningsområde,

2) huruvida, om så är fallet, förordningen skulle kunna ha till verkan att möjligheten att åberopa artikel 36 i fördraget förhindras, och

3) om det under alla förhållanden skulle kunna anses berättigat att åberopa artikel 36 med hänsyn till de faktiska omständigheterna i målet.

Det är enligt min mening klart att sådana frågor kan och bör endast behandlas i det faktiska sammanhang där de verkligen uppkommer.

41. Det är viktigt att domstolen intar en konsekvent inställning när den avgör om den skall utöva domsrätten. Enligt min mening är den mest konsekventa inställningen att avstå från att avgöra en fråga angående gemenskapsrätten i alla de fall där frågans relevans följer av att gemenskapsbestämmelser har införlivats med nationell rätt i ett rent inhemskt sammanhang i vilket de inte tillämpas såsom utgörande gemenskapsrätt. Det bör inte vara någon skillnad om detta införlivande sker genom särskild nationell lagstiftning som återspeglar eller utsträcker gemen-

35 — Mål C-28/95, Leur-Bloem mot Inspecteur der Belastingdienst/Ondemingen Amsterdam 2, och mål C-130/95, Giloy mot Hauptzollamt Frankfurt am Main-Ost, förslag till avgörande av den 17 september 1996.

skapsbestämmelsers räckvidd, såsom i målet Leur-Bloem och Giloy, eller genom en allmän bestämmelse i nationell lag i vilken omvänd diskriminering eller otillbörlig konkurrens förbjuds, såsom här verkar vara fallet.

42. Följaktligen anser jag att domstolen skall avstå från att avgöra en hypotetisk fråga och begränsa sitt avgörande enligt följande: "Artikel 30 i fördraget är inte tillämplig på en nationell lag i den mån denna lag gäller för inhemska produkter."

Förslag till avgörande

43. Följaktligen anser jag att frågan som har ställts av Cour de cassation, avdelningen för brottmål, skall besvaras enligt följande:

1) Rådets förordning (EEG) nr 2081/92 om skydd för geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel utgör inte hinder för att tillämpa nationella bestämmelser genom vilka benämningen "berg" eller "ursprung i bergstrakter" för jordbruksprodukter och livsmedel skyddas.

2) Artikel 30 i fördraget är inte tillämplig på en nationell lag i den mån denna lag gäller för inhemska produkter.